

ESLOVÈNIA. LA PLOMA CONTRA L'ESPASA
Isidor Cònsul

Al nord d'Eslovènia, en els darrers contraforts dels Alps, a tocar de les fronteres d'Austria i d'Itàlia, Bled és un marc idíl·lic que, en els darrers vint-i-cinc anys, ha estat un pont eficaç de diàleg cultural entre les antigues Europes de l'Est i de l'Oest. El 1967, a recer del PEN Internacional i amb un esforç notori per la banda del Centre Eslovè, s'iniciaren uns encontres anyals d'escriptors que, jutjats en perspectiva, han contribuït, de fet, que els homes de cultura europeus, d'una banda i de l'altra, no es miressin amb la mateixa malfiança que ho feien els governs del bloc de l'Est respecte de l'Oest, i viceversa.

De fa un parell o tres d'anys, els encontres de Bled han obert la porta al debat sobre els nacionalismes i enguany, com semblava obligat, ha girat l'esguard vers al sagnant i brutal conflicte que viu una part de l'ex-Iugoslàvia. Vuitanta escriptors, la majoria europeus i en bona part balcànics, s'hi han aplegat amb l'objectiu d'emfasitzar el doble terme d'una metàfora que pot semblar banal per massa òbvia, **La ploma i l'espasa**. Potser sí que és un plantejament obvi, però es carregava de sentit en el marc independent d'una nova nació, Eslovènia, que de sempre s'ha distingit per considerar les raons de la ploma com una eina de diàleg al servei de la llibertat, la democràcia i la tolerància.

Malauradament, l'encontre topà amb la brutal paradoxa de coincidir amb els dies més salvatges de la guerra a Bòsnia, just quan el terror serbi bombardejava indiscriminadament Sarajevo i Dubrovnik. La destrucció gratuïta i el primitivisme de considerar que allò que no serà per a mi no sigui tampoc per a ningú. Mai les paraules i les

condemnes intel·lectuals m'han semblat un clam tan inútil com les que sortien de Bled per acarar-se a la barbàrie d'una guerra de ferotge brutalitat, una **vendetta** sistemàtica per l'esclat d'odis seculars. Només així es pot entendre la bestialitat de bombardejar una població civil que fa cua per obtenir pa o l'atrocitat que suposa jugar a futbol amb caps tallats dels cossos de l'enemic.

De tota manera i des d'una perspectiva teòrica, Bled tingué l'encert d'oferir una argumentació que em sembla nova per al debat nacionalista. La definí el polemista Alain Finkielkraut, **enfant terrible** de la nova filosofia francesa en una conferència que pivotà sobre dos eixos: la defensa dels nacionalismes en un àmbit d'ideologia ecologista i la crítica del **sense-fronterisme** com a nova estratègia totalitària. Sabem que el totalitarisme consisteix a fer passar la història per la lògica d'una sola idea i són també coneguts els tòpics i argumentacions emprats des del totalitarisme contra la revifalla dels sentiments nacionals. En essència consisteix a declarar que vivim en un món que avança cap a la supressió de les fronteres i és absurd voler-ne crear de noves. Per acabar-ho d'adobar embelleixen la retòrica del **sense-fronterisme** amb l'exemple de les organitzacions de solidaritat que n'han fet un emblema. Per l'embolic que suposa, cal deixar ben clar que organitzacions del tipus **Metges sense fronteres** o **Periodistes sens fronteres** no són cap perill contra la renaixença de les nacions. El perill ve del capgirament semàntic que d'aquest **sense-fronterisme** en fan els nacionalismes d'Estat -el francès, com a paradigma- i que no són altra cosa que formes subtils d'un nou totalitarisme.

Per contra, un nacionalisme d'escorça i arrel ecologista serveix per fer-nos a tots habitants solidaris de la terra i, per un altre costat, garanteix la pertinença de cadascú a una branca diferent i

genuïna. L'ecologia respecta la vida, l'ordre natural de les coses i no les mou del lloc que li corresponen. Defuig les unificacions forçades i vetlla el manteniment de les diferències. En el cas de les nacions, les diferències són una llengua, uns costums, unes tradicions i una història pròpies. L'ecologisme ens fa diferents i, alhora, ciutadans del món. Argumentat per un intel·lectual francès era certament xocant i més quan va arrodonir-ho amb una frase de novel·la: No em diguis camarada. Anomena'm compatriota.

Isidor Cònsul